

~~G. 1124~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.

V-37

SIGNAT. MDCCCXIII.

36
DISSERTATIO POLITICA
DE
JURE MAJESTATIS
CIRCA ERIGENDAS ET CON-
FIRMANDAS ACADEMIAS,

QUAM
Annunte Divino Numine,
PRÆSIDE
M. JACOBO FRID. MOLLERO,
Stetin. Pomer.

Publice examinandam offert
GEORGIUS ROTH, Leutsch.
Hungarus,

In Incluta ad Albim Academia,
Ad diem XX. Febr. Anno M DC XCV.
loco & horis consuetis.

WITTENBERGÆ,
PRÆLO CHRISTIANI SCHRÖDTERI, Acad. Typ.

habet III. 3970

VIRIS - JUVENIBUS
*Nobilissimis genere, virtute Clarissimis,
Doctissimis, Politissimisq̃*

Almæ Matris

HUNGARIÆ

AC

TRANSYLVANIÆ

dilectis,

Nunc verò illustri Leucoreæ

concredit, FILIIS,

*Dominis, Amicis, ac Fratribus ad cineres
usq̃ colendis,*

Eam quam vel animo possunt concipere
felicitatem

vovet

Respondens.

Præloquium.

Neminem, qui vel primoribus saltem labris Politices elementa degustaverit, in doctrina civili usque adeo hospitem esse arbitror; ut cognitum perspectumque ipsi haut sit, Majestatis curam ad sacra pariter & civilia sese extendere. Etenim Princeps pius est custos utriusque tabulæ & nutritius Ecclesiæ, ut Deus promittit apud Esaiam c. 49. Hinc Augustinus epist. 50. ad Bonifacium eleganter ait: *In hoc serviunt Domino Reges, cum ea faciant illi, quæ non possunt facere nisi Reges.* Hoc autem est religionem constituere, conservare, defendere, amplificare. Qui enim curare debent salutem Reipubl. generatim; illi etiam procurare debent omnia ea, sine quibus Respubl. salva consistere nequit. Et ut de multis quædam saltem sistamus Scenæ in præsens, asserimus: Rempubl. neque in civilibus neque ecclesiasticis pulchre efflorescere posse, nisi Literarum quoque floreat studia. Nam si quid est, quo Respubl. omnisque civitas, quinimo universa societas generis humani non tantum bene ornantur, sed & feliciter conservantur; scholæ profecto sunt, quæ simul cum illis originem suam ducunt, & abrogatione sui, iisdem interitum conciliare queunt. Quemadmodum enim corpus sine anima haut vivere; ita etiam nullum imperium sine scholis bene constitutis consistere potest. Quin sicut in vastata quædam terra etiam fame ac inopia perire cogitur exercitus; ita quoque Resp. sine Scholarum & Academiarum institutione, quippe quæ vera Ecclesiæ ac Reip. sunt plantaria, licet illi non sint externi hostes, sub suo deprimitur onere. Magna sane scholæ & literarum dignitas est, adeo ut commendationem non requirere videantur alienam, cum sui ipsius testimonio gloriantur. Illud tamen prætereundum non est, quod alias de *Juliano Apostata* refert *Job. Cuspinianus in Juliano*, pro summa, quæ pollebat, prudentia, satis intellexit, quantum literarum studia in Rep. possint. Quare Christianis, ne Grammaticam, Rhetoricam, & humaniores literas aut docerent, aut discerent, interdixit: nimirum, ne quæstum

ex iis artibus facerent, quarum religionem respuerent; aut ne do-
ctrinis gentilium eruditi adversus eos uterentur. Ex quo satis su-
perque patet, Majestatem omnino de constituendis & erigendis A-
cademiis debere esse sollicitam. Operæ ergo facturos pre ium nos
esse putavimus, si de *Jure erigendi & confirmandi Academiis* ma-
teriam sub Disputationis publicæ incudem revocarem. *Faxit*
DEUS Ordinis ac Majestatis supremus Autor, quiqve ipse Majestati
hoc Jus concessit, ut operemur ex voto atqve feliciter!

§. I.

Antequam ad rem ipsam pergamus, quædam prælibanda esse
censemus tam de Academiarum origine, quam de ipsa vocis natura,
ac significatione. Si itaque Academiarum Originem attendimus,
omni tempore eas extitisse, adeoque apud Veteres etiam in usu fu-
isse, invenimus; quanquam non una omnium populorum hic fuit
ratio. Nam non putandum est, quasi antiquissimis seculis idem
per omnia floruerit studiorum genus, aut vetustiorum scholæ ea-
dem prorsus facie aut forma cum nostris fuerint; loca tamen ha-
buisse destinata studiis, nemo inficias ibit. Hujus sententiæ no-
stræ testem assumimus *Alstedium*, quando in *Thesauro suo Chrono-*
logia, Chronol. 30. ita scribit: *Scholæ statim post A. M. 30. ceperunt,*
quo Abel natus perhibetur: & in familia Sethi fuerunt conservata
usque ad diluvium. In his scholis Theologia imprimis & Astrologia
fuerunt tradita. Accedit sententiæ nostræ largior fides ex obser-
vatione, quomodo schola post diluvium incrementa ceperit: *Post*
diluvium, Alst. cit. loc. inquit, Sem instituit Scholam privatam, quæ
postea dicta est Hebraorum. *Hac per Abrahamum & Josephum*
translata fuit in Ægyptum, ubi peperit varias Colonias, inter quas
etiam fuit illa schola, quam frequentavit Moses auspiciis filia Pha-
raonis. Attendamus quoque monumenta Biblica, sic Lib. Jos. c.
XV. 15, & Jud. c. I, II. Academiam in Judæa fuisse, invenimus, quæ
Dabir dicta, anteaque vocabatur *Kiriat Sepher*, q. d. *civitas litera-*
rum & disciplinarum, quod inibi disciplinarum omnium rudi-
menta tradebantur. Inprimis vero in *Najoth* celebris fuit Acade-
mia, ubi Studiosi Theologiæ abInspectore vel Episcopo & Profes-
sore Primario Samuele in studiis præsertim sacrarum literarum
informarentur, i. Sam. XIX, 20. seqq.

§. II. In.

§.II. Institutum nostrum longe excederet, si hic in campum antiquarum Academiarum nimis exspatiari vellemus. Quare ex singulis Monarchiis unum alterumque Academiarum genus hic saltem breviter recensero. Prima Monarchia *Assyriorum* fuit, auctore *Nimrodo*, qui, teste *Alstedio*, *Scholam Chaldaorum Babylone instituit*, & cum *Ninive a Babyloniis occupata esset*, *Schola Babylonica sola remansit*, qua tempore *Danielis* adhuc floruit. Philosophi *Chaldaorum dicti sunt Aschaphin*. *Persarum Scholam* accedamus, cujus Professores Magi dicebantur, teste *Cicerone*, qui *Magos genus Sapientum & Doctorum habitum in Persis*, scribit *L.I. de Divinat.* *Græcos* III. Monarchiam constituentes, artibus variis cultos fuisse, teste nullo indiget. Ex abundanti arbitrum sumamus *Doctiss. Hornium in Hist. Phil. L. 3. c. 1.* *Græcia*, inquit, postquam semel exorta est & fulgorem fame sue sparsit, cæteris omnibus Orbis partibus palmam præripuit, adeo ut sola *Græcia jure meritoq; Mater Philosophiæ dici possit.* De *Schola Platonis*, nec non ejus felicissimi successoris *Magni Aristotelis* nihil dicam. Restat, ut etiam de *Scholis* in quarta, eaque ultima Monarchia, (Romanorum puta) dicam. Clarissima omnium duodecim *Apostolorum*, & *LXX. Discipulorum* schola est. Paulo post primum Punicum bellum *L. Livius Poëta* docere fabulas cœpit, ludumque aperuit, ac mercede Grammaticam docuit. Quod literatorum genus post bellum Punicum secundum sic increvit, ut ultra viginti Grammaticorum celebres scholas fuisse in urbe tradatur. In *Germania* Ingevon Germanorum Rex, ut subditos suos humaniores efficeret, publica bonarum artium *Gymnasia* instituisse fertur, quibus religionis veritate & sapientiæ studiis perpolirentur. Eum in finem antiquitus instituta fuerunt *Collegia Canonicorum*, ut juvenus in eis tam in *Theologia*, quam *Philosophia*, aliisque bonis artibus erudiretur. Post cum in iis studia negligenterentur, quod *Canonici* occupati essent *Regum & Aularum negotiis*, docendi munus in *Monasteria* translatum est. Sed nec ibi, memorante *Linnæo L. 8. de Jure Publ. c. 1. n. 26.* certam & fixam reperit sedem. Etenim cum maxima *Monachorum* pars ignaviæ & otio deinceps dedita, nihil minus curaverit quam literas: optimum judicatum fuit, ne omnino interirent literæ ac degenerarent in barbariem,

5
quæ eas jam multa ex parte invaserat, Academias peculiaribus in locis instituere. Quam in Republ. proinde habeant utilitatem. Academiae, bene animadvertit suo ævo Maximilianus I. Imperator Rom. in Comitibus Wormatiæ habitis Anno 1495. Monuit enim Electores, ut propter summam eruditorum inopiam Academias erigerent: quod monitum exaudientes, multas passim Academias extruxerunt. Si plura prolixioraque desideras hac de re, consule viros Excell. Dn. Röhrenseer in egregia sua Disput. de *Academiis*, & *Conringium* in *Antiquitatibus Acad.* nec non *Alstedium* in *Lib. XXIV. Encyclopadia Schol. cap. XIII. p. m. 1525.*

§. III. Post originem Academiarum non absurdum mihi videtur, si paucis vocabulum *Academiae* examinem. *Ἀκαδημία*, sive *ἀκαδημία*, aut etiam *Ἐκαδημία* unde sit dicta, non convenit inter autores. Alii enim civitatem, alii lavacrum, alii Gymnasium interpretantur. Qui civitatem, hi *Ἀκαδημίας* velut ἀγὴν τῶν δῆμων collectionem populorum, dixerunt: quemadmodum ἀσὺ, astu Terentio pro systemate vel congregatione ponitur, ex α, quod est ὄμῃ, & ὑστίναι. Qui lavacrum, ii ὠδὸν τὴν ἀζεν, quod est ornare, Academiam dici volunt. Lavacrum enim fuit prope urbem, cum nemore junctum Academiae. Et ex eo solébant Studiosos juvenes abluere, cum ad certos studiorum gradus conscendissent, ut auctor est *Nazianzenus*. Qui autem pro *Gymnasio* acceperunt, plerique omnes statuunt fuisse nomen impositum ex *Academo*, sive *Hecademo*, viro laudato, qui ex privata possessione fecerit locum publicum studiorum causa. *Franciscus* tamen *Junius* in sua *Academia* putat, hoc nomen deductum esse a *Kadmo* Agenoris filio, vel a *Kadmeis* autoribus, qui sedibus suis pulsi Athenas commigrarunt. *Kadmus* autem est nomen Phoenicium, ab Hebraico כדמו, quod antiquum, vel anticum notat, sive illud sit tale tempore, sive loco, sive dignitate, sive officio & actione. Quis vero fuit ille *Kadmus*? fuit *Hermes*, sive *Mercurius* Græcorum, qui, quod literarum ornamento esset instructus, ab omnibus fuit habitus princeps, adeo ut *Aegyptii*, *Phoenices*, & *Milesii* contenderint singuli, illum esse suum. *Aegyptiis* dicitur *Tautes*, *Libybus*, *Hercules*. Græcis *Hermes* & *Ἰωνοεστῆς* *Kadmilus*, a Phoenicio *Kadmus*. Sic itaque *Kadmea*, sive *Kadmia* fuerit locus studiorum causa a *Kadmeis*

meis advenis, Athenis institutus. Quod autem olim Athenienses suæ Academiae hoc nomen arrogaverunt, & alii κατ' ἐξοχὴν ei attribuerunt, id ambitione illorum factum est, q̄vi aborigines in Græcia haberi voluerunt, & horum adulatione, vel ut Junius d. l. existimat, ignoratione, quod nempe ignoraverint veram hujus vocis originem. Quicquid hujus sit, Academia est commune nomen omnium conventuum & collegiorum, quæ institui & haberi solent ad rem literariam. Hinc Claudianus in Panegyrico de Manlij Theodori consulatu:

In Latium spretis Academia migrat Athenis.

Hodie tamen Academia peculiariter dicitur Schola privilegiis amplioribus ornata.

§. IV. Removemus ergo hic illam Academiae acceptionem, quæ ad peculiarem Philosophorum sectam applicata fuit, qui Academici inde dicebantur. Illud autem plane inconveniens est, quod citante Limnao de J. P. add. ad L. 8. c. 1. n. 10. Galli illustre Academiae nomen his quoque attribuunt locis, ubi conveniunt illi, qui malos fortunarum suarum arbitros constituunt. Nec Italorum acceptione, ut ut convenientior sit, hic valet, qui Collegia nobiliorum civium, ubi de certis scientiarum momentis aut articulis conferunt, vel de propositis sibi rebus disserunt, Academias vocant. vid. Steph. Guazzus de civili Convers. Nos enim Academiam habemus pro societate, quæ ex speciali summae Majestatis concessione ad studia literarum docenda & discenda jurisdictione & privilegiis gaudet.

§. V. Æquipollens Academiae habetur Universitas. Quamquam nonnulli inter Universitatem & Academiam subtilem differentiam, ut ipsis quidem videtur, excogitarunt; sed eam neque subtilem, neque utilem, multo minus veram esse, asserit Cluten. in Syllogarum rerum quotidianarum th. 21. lit. E. & ex eo Limnaus in Diss. de Acad. explic. th. 1. Licet Academiae non ideo dicantur Universitates quasi quædam civitates sint, utpote nullo gaudentes territorio, sed quia vel formam parvæ Universitatis habent, vel singulis ac universis aditus ad ea patet, vel demum universa artium genera ibi traduntur, propterea enim maxime adæquatam videtur hoc nomen ab universali ambitu scientiarum, quæ in societatibus ejusmodi tractantur, desumptum. Unde est quod etiam quandoque Studia

Uni-

Universalis audiant. Vocantur & *Schola majores*, ut contradistingvantur trivialibus. Dicuntur item *Gymnasia*, quæ tamen ut plurimum, hodie imprimis distingvuntur ab Academiis. Horum nominum quædam conspicua sunt in privilegiis Imperatoris & papalibus.

§. VI. Expeditis ita, quæ Academiæ Originem concernere videbantur & vocem, superest, in intimiora Juris circa fundendas & erigendas Academias adyta, vel tandem ut nos penetremus. Inter cætera, quibus induta potissimum Majestas fulget, hoc sane præcipuum jus videtur, quod circa Ecclesiastica exercet. Jus inde in erigendis Academiis nemini nisi *Majestati Summæ* vindicare possumus propter curam generalem circa res tam civiles, quam ecclesiasticas. Hanc autem competere ipsi Majestati asserimus, abstracta tamen Religionis, seu cultus qualitate. Fertillissimus hic sane dicendi campus foret, si pro stabilienda hac assertionem, tum expressum divinæ Majestatis mandatum, tum sanctissima ejusdem promissa & prædictiones, tum honorifica Imperantium encomia, nec non sanctorum denique Patrum testimonia adduceremus. Verum præter necessitatem Entia multiplicare nec attinet, nec nemini hæc obvia sunt. Commendata Principi quam maxime est Reip. salus; ad hanc jam non Academiæ viam sternunt modo, sed & sustinent Rempubl, & ad immortalitatem extollunt. Commissa a Deo ei est sacræ cura, cujus cum pars quædam, aut fructus Academiæ sunt, merito quoque eminenti illi potestati adscribuntur; unde & Episcopale jus in *Ecclesiasticum & Academicum* distribui solet. Ut autem Majestas universæ civitatis regimine a Deo sibi commisso recte perfungatur, videat, ne quæ illi-eita in Remp. irrepant Collegia, unde eidem præjudicium aliquod creari possit. Inde Athenis olim Sophoclen legem tulisse legimus, ut nec Scholæ erigerentur, nec Philosophorum quis iis præfret, sine Senatus decreto. Romani quoque nullum Collegium sine publica auctoritate institui voluerunt. vid. *Arniseus de Jure Maj. L. 1. c. 6. n. 14. p. 306. in medio.*

§. VII. Ubi si specialiter de nostro Romano-Germanico Imperio sermo est, hoc jus nempe universalium studiorum fundatio & privilegiorum concessio, vel ipsa auctoratio a solo Imperatore pendet,

pendet, eiqve tantum competit, Statibus vero nequaquam. Licet enim hic non nemo inferret: Majestatem non esse penes unum, sed penes plures, quia de Majestate simul participant Electores, cæteri- que Imperii ordines, adeoque certo modo divisam: & Imperato- rem non absolute omnia administrare, sed Status Imperii nostri quædam cum Imperatore habere jura communia. Illud nos non stringit; hoc quidem verum est, quod in Imperio omnes, qui gau- dent jure territorii in regiones suas, quiqve τὸ κύριον habent Ma- jestatis titulo possint insigniri, & quod certis limitibus Imperator sit circumscriptus, illud summæ Imperatoris potestati nihil derogat, quæ eidem denegari non debet, quia quasi caput reliquorum est. Quædam quoque sibi peculiaria servavit jura, de quibus non par- ticipant Status, quale est potestas confirmandi Academias. Id e- tiam nos ipsa docet praxis, cum singuli Academias erigentes de concessione Imperatoris sint solliciti diplomata & Privilegia iisdem procurantes, *solvendo Camera Imperiali bis mille, Cancellaria vero trecentos & quinquaginta florenos*, quemadmodum ad *Tit. 13. Lib. 1. Instit. Jur. Can. Job. Schilteri Illust. Stryck* animadvertit. Quod Status Imperii non possint confirmare Academias, sed privilegia Academica concedat Imperator & Rex Romanorum, hoc significa- tur in *Ord. Camer. Part. I. Tit. 3.* Desgleichen sollen die Bessiger/ ibi, in Universitäten / welche zum wenigsten von unsern Vorfah- ren Römischen Kaysern und Königen der jetzigen Kaysertlichen Ma- jestät oder uns confirmiret. Vid. etiam *Instrum. pacis Osnabr. Ar- tic. X. fere sub finem*, ubi Imperator Regno Svedicæ concedit jus eri- gendi Academiam quandam in Ducatibus illis, quos hodie ab Im- peratore tanquam Feudum recognoscit. Et quid opus est proli- xiori Disputatione, cum singulæ fere Academiæ Privilegia sua reapse Imperatoribus debeant, uti ex earum Catalogo, quem pro- ponit *Daniel Otto Jur. Publ. c. 24. p. 694. seqq.* videre est? Sic *Bononiensis* mater studiorum primum a *Theodosio* instituta, dein a *Carolo Magno* reparata, postremo a *Lothario Saxone* instaurata, & a *Carolo V.* majoribus privilegiis & immunitatibus exornata. Nec *Patavina*, nec *Parisiensis*, ut plerique contendunt, nec *Pragen- sis* alium, quam *Carolos Imperatores* conditores & confirmatores habu-

B

habu-

habuerunt. *Limnaeus de J. P. L. §. c. 1. n. 33.* Cæterum Imperator jus erigendi Academias concedit Principibus & Statibus Imperii, non vero ut eas privilegiis ornare confirmareque possint. Equidem *de facto* & citra consensum Imperatoris Electores vel Principes possent erigere & confirmare Academias, iisque Privilegia concedere; at tunc Doctores vel Magistri in iis creati extra eorum territorium non haberentur pro veris, neque ulla apud externos valerent prerogativa. Satius itaque omnino agunt, quod consensum Imperatoris efflagitent, ut per totum admittantur Imperium. Quid de Belgica Academia, quæ Leidæ inter medias belli turbas ab Ordinibus Anno 1575. 1. Febr. erigebatur haut requisito certe Imperatoris assensu, habendum sit, exponit pluribus *Lansius Comment. de Academiis p. 6. & 7.*

§. IIX. Jus dotandi tamen Academias & conservandi Principibus in nostro Imperio concessum est. Nam sine *Dotibus ac redditibus*, unde *Salaria* constituuntur Professoribus, quæ non modo sufficiant necessitatibus eorum, sed & ad honorem pertineant, Academia nec esse nec subsistere potest. Prospiciat itaque Princeps Academiae de publ. redditibus, ne superstite adhuc Patrono mox agonizet, & moriatur filia ordine mortalitatis turbato ante patrem. Bene de hoc ad Hesperum *Symmachus l. 1. Epist. 73. Scis, bonas artes honore nutriri, atque hoc specimen esse florantis Reip., ut disciplinarum Professoribus premia opulenta pendantur.* Nunquam satis deprædicari potest Principum nonnullorum & Rerumpubl. munificentia, quæ erga bonas literas, publicosque earum doctores usi sunt. *Alexander Magnus, qui Aristoteli in unam historiam animalium scribendam octoginta talenta, nostræ pecuniæ quadraginta & octoginta millia Philippicorum contulit. Et Diocletianus Eumemio Rhetori, in schola Augustodunensi Doctori, annua sexcenta, i. e. quindecim millia Philippicorum assignavit, referente Justo Lipsio Lib. 2. Exempl. & Monit. Polit. c. 18. p. m. 284. Senatus Bononiensis, fertur, annue quadraginta Coronatorum millia in Professores suos expendisse.* Imitati hanc liberalitatem Belgæ sunt, qui postquam *Justum Lipsium* e Leidensi Academia amiserunt, ut tantam Academiae suæ jacturam digne repararent, erepto Gallia

Galliae suae palladio, *Josephum Scaligerum*, Europae lumen liberali mille aureorum solarium annuo stipendio vocaverunt, nec quicquam ab isto Musageta exegerunt aliud, nisi ut congressu conspectuque suo, celebritatem Academiae conservaret augetetque. Vid. *Lansius d. tr. p. 41.*

§. IX. Reges vero singuli in suis territoriis idem jus habent, quod Imperator in Imperio. Sic Invictissimus quondam Heros Svecorum Rex, GUSTAVUS ADOLPHUS, (quem ob res maximas gestas merito MAGNUM cognominavit *B. August. Buchnerus Orat. l. Ac ad.*) Upsaliensem Academiam firmavit, renovavit & regie locupletavit. De Rege Hispaniarum, Rege Galliae &c., res in vulgus nota est. De Rebus publ. liberis res est expedita. De Helvetica ita differit Instr. pacis Caesareo Gallicum p. 32. ibi. *Das besagte Stadt Basel / und andere der Endgenossenschaft Cantones, in die freye Libertet, und exemption wegen des Römischen Reichs gesetzt / und keines wegen dessen Römischen Reichs Gerichten subject seyn soll.* Et ut verba redigam in compendium, quaecunque Resp. habet plenam independentemque potestatem, illa potest confirmare & instituere Academias.

§. X. Ex his jam adductis colligitur, quod nemini concessum sit, in alterius territorio erigere Academiam, aut sibi tribuere hanc curam, & circa Academias constituere aliquid, aut determinare posse, nisi velit injustus ejus Jurium inuasor esse. Unde manifestum est, quid de *Romani Praesulis* arrogantia pariter & iniquitate censendum sit, qui falcem, quod dicitur, mittit in alienam messem, sibi que soli potestatem confirmandi Academias quascunque sumit. Deplorandam sane, & simul execrandam dixeris, Pontificum olim in Imperatores, in Reges, Tyrannidem, Dominabantur illis, a quibus dominium, leges ferebant, a quibus accipere easdem debebant. Idem contigisse in sacris quotusquisque nescit, ut vel in Academiis erigendis & confirmandis, de quibus impraesentiarum sermo est, absque fastuoso ipsorum suffragio nihil quicquam licuerit Majestati? Sed excussit ipsa hoc jugum, debitumque rursus, quo destituta pridem fuit, jus sibi asseruit. Merito igitur, summamque auctoritatis vi non obtinere

solum, sed & exercere licet ipsi hoc *Regium Axioma*, ut absque Pontificis assensu *Academias* possit fundare. At insurgunt hic contra nos aulae Pontificiae assentatores, nihil vero praeter novitatem Juris hujus Episcopalis clamitantes. *Valentinus Rotmar. in Annal. Acad. ingolst. parte 1. p. 35.* pro *Academiis* eas non habet, quae non munitae sunt Pontificum Privilegiis. Sed quia hanc Pontificis temeritatem sedis papalis cultores magno defendunt numero, rationes quoque eorum, verum leviculas, quibus armati procedunt in pugnam e vestigio examinaturi sumus.

§. XI. Nec rejicit nostram sententiam, qua Jus erigendi *Academias* Summae Potestati vindicamus, quod etiam alii erexerint *Academias*, qui summam Majestatem non habuerunt. Sic memoratur, apud *Scotos* consuetudinem ac mores invaluisse, *Academias* non a *Regibus*, neque a *Ducibus*, sed ab *Episcopis* fundari, ut scil. *Aberdonensis* ab *Elphinstone Episcopo*, *S. Andrea* a *Jacobo Kennedo*, ut & *Glastonensis* pertenuis ac *Magistris* literariis fere destituta, sunt erecta & confirmata, quemadmodum *Choppinus de Dom. Franc. l. 3. t. 27. n. 22.* autor est. Verum res est in vado. Concedimus quidem haut inviti, posse inferiores consilia suscipere de erigenda universali Schola, posse suppeditare sumptus, determinare locum, concedere aedificia ad ejus conservationem necessaria, posse & immunitatibus quibusdam & privilegiis eam instituire, & universim administrationem ejus & curam gerere; ex hoc tamen non statim deduci potest, excludendum supremi Magistratus arbitrium esse, sed ab inferiori vocandum in partes, ut vitam Academiae ac spiritum afflatu benigno concedat, augeat jura, suaque confirmet auctoritate, quod inferioris benignitas auspiciata est. *Buchananus* etiam *l. 10. rerum Scotticarum* affirmat, Anno Chr. 1210. publicas scholas ad fanum *S. Andreae* aperiri coeptas, magis doctorum hominum consensu, ad professionem literarum se offerentium, quam ullo publico aut privato accedente auxilio. Sed in his atque similibus non videndum ubique, quid fiat, sed quid a jure fiat. Vid. *Excell. Röhrensees Disp. supra citata.*

§. XII. Frustra jam hoc jus Pontificii tribuunt Pontifici Romano. Ne vero nudum plane latus nobis objiciant, dicunt: Jus

Jus Academiæ constituendi semper habitum fuisse pro *spirituali*,
quod renunciations Doctorum & Magistrorum fiant permissu
Cancellariorum, qui fere semper Episcopi, aut personæ ecclesia-
sticæ esse soleant: nihil ergo esse æquius, quam ut Pontificis au-
toritas in iis condendis interveniat. Ut autem porro robur as-
sertioni suæ addant, Ethnicorum statum & morem trahunt in
exemplum. Apud Ethnicos olim, ajunt, Pontificatus apicem &
imperii culmen in unius resedisse persona, & in Republ. Romana
interpretandarum legum licentiam & actiones apud Collegium
Pontificum fuisse, e. c. Titus Coruncanus, qui fuerit Orator & Pon-
tifex M. ac Pontificii eorum juris peritissimus, primum Romæ ju-
ris civilis scientiam professus est, cum cæteri ante eum, vel in la-
tenti jus retinere cogitassent, vel solum consultationibus vacassent,
quam discere volentibus se præstitissent. Nos uti & in tempora-
libus, & circa sacra Principibus personis suum asserimus jus, Pon-
tificis autem potestatem & auctoritatem neutrubi agnoscimus: ita
& jus erigendi & confirmandi Academiæ eidem denegamus. Ec-
quis etenim Pontifici hanc attribuit potestatem, in aliorum terri-
toriis disponendi de iis, quæ ad civile regimen spectant? Si Pon-
tifex se contineret intra fines Italiæ; illi hanc potestatem forsitan
non denegaremus, cum Pontifex in Italia habeat potestatem, quo
jure cuivis constat? Sed Pontificii hoc nolunt, jactant potius Pon-
tificem habere summam potestatem in omnibus regnis. Quæ as-
sertio, ut alia taceam, manifesto impingit in principia politica. Im-
perator una cum Statibus, alii Reges & Respubl. liberæ habent τὸ
κύριον, E. Papa illud habere nequit, cum contradictionem invol-
vat, dari duas summitates in Majestate. Quod vero *Cancellarii
sacri Ordinis* olim præfuerint Academiis, id non magis evincit,
Academiæ esse corpora ecclesiastica, quam Romano-Germani-
cum Imperium esse ordinis ecclesiastici, qui Archi-Cancellarii e-
jus, Elector Moguntinus, Trevirensis & Coloniensis sunt personæ
ecclesiasticæ. Assumpserunt olim & Principes Cancellarios ex
Clero, neque tamen propterea curias eorum & aulas ad societates
ecclesiasticas referes. Certum interim est, penes Pontifices, sive
Ethnicos, sive Christianos non fuisse potestatem dandi Professori-

bus auctoritatem docendi, etiam in urbe Romana *Limn. l. c. n. 43.*
Et quid demum, si valeret comparatio, inde emergeret? Scilicet
Professorem Academicum & Antecessorem agere Romanum Pontifi-
ficem posse, salario ipsi ab Academia Patrono constituto.

§. XIII. Confirmare præterea putant hoc Pontificis jus, quod
Papæ multas Academias antiquas, quæ privilegia sua & confirma-
tiones ab eo solo habent, confirmavit. v. g. Tubingensem in verb.
*Dass diese Schul von dem Heil. Stuhl zu Rom mit Päbstl. und voll-
kömml. Versehen begabet sey.* vid. *Besoldus de Jure Acad. l. c. 12. §. 4.*
Deinde Martinus V. Pontifex solus confirmavit Academiam Rosto-
chiensem, sero tandem illam comprobavit Ferdinandus I. Univer-
sitis Francofurtanæ Privilegia Alexander VI. P. M. primo, post eum
Julius II. confirmarunt. vid. *Becmani Medic. Pol. p. 515.* Quod pluri-
mæ in Germania, & alibi locorum Academiae Papali auctoritate cœ-
perint, & confirmatæ sint, negari equeidem non potest; interim ta-
men obscurum esse nequit, id ipsum, quod circa *Academiarum insti-
tutionem Romanus Papa sibi vendicat, nullo prorsus jure niti, sed per
extremam injuriam civili potestati esse ereptum.* *Conring. Disp.
de Majestate, ejusque juribus circa sacra & profana potissimis Th. 46.*
Papa fecit hæc de facto. Valent autem papæ gesta eodem modo,
quo *Barbarij Philippi in l. 3. de Offic. prætor.* ac perinde habentur, ac
si ab ipso Imperatore ejus vicem falso sustinuit Papa, fuissent con-
firmatæ. Adde, quod florentissimæ Academiae absque Pontificis
confirmatione constitutæ olim & ad hunc diem conservatæ, pror-
sus edoceant, Pontificis ea in re nullas partes esse. Academia Fri-
dericiana Halæ Sax: a Potentiss. Electore Brandenburgico Friderico
III. erecta post Imperatoris nullum alium expetivit consensum: Et
quid plura præfamur, de Pontificum privilegiis ipsum quoque Im-
peratorem recte decernere & judicare, ostendit *Ernest. Cothman.
Academ. Resp. I. n. 8. 9. & Resp. 32. n. 8.* Spemenda igitur merito est
Papæ jurisdictio, quæ extra territorium jus dicentis exercetur.

§. XIV. Neque & hoc pondus habet, quod plerumq; Pontificii
docent, quodq; palmariū eorū ac principale argumentum esse solet,
nempe Petrum Romæ, ferunt, Episcopum, Christi vicarium fuisse,
& in cathedra sedisse annis XXV; idcirco ad ecclesiasticum Regi-
men re-

men relatum volunt hoc jus, regimen ecclesie non super eminenti potestati, sed Romano Antistiti deberi, ac Apostolatus officium, quo false gloriatur Papa, non contineri doctrina verbi & sacramentorum administratione, sed sacrum etiam principatum inferre. At famosum hoc fundamentum Pontificium plane nullum esse, quis non videt? Non enim sequitur, Petrus fuit Romæ, ergo Pontifex tanquam Vicarius Petri (qui scilicet fuit Christi vicarius) habet summam potestatem in omnibus regnis. Quid si daremus Petrum fuisse Romæ, at quid inde? in consequentia deducenda & probanda illi manifestum semper vanum in se redeuntem circulum committent. Prolixiori sane sermone hanc controversiam, An Petrus XXV. annis Romæ Episcopus fuerit, postquam sedem primatus Antiochio Romam transtulit? deducere possem, quia autem simpliciore hanc opinionem hoc loco prolixè refellere non est mei instituti, & quia ille *Celeber. Theol. Dn. D. RANGO, Patronus meus observantissime de venerandus, in Colleg. Hist. Ecclesiastico c. IV. Sect. I. Sec. I.* quod tunc temporis, cum in Academia Gryphica studiorum causa degerem, haut vulgari eruditionis acumine a laudato Viro prælegebatur, mihi ferias fecit, merito hic in hac spissa controversia acquiesco. *Magdeburgenses tamen Cent. I. Lib. 2. c. X. p. 561. seqq. & Nic. Hannius in Pelle Ovina p. 660. seq. &c.* haut parum suppeditare possunt lucis.

§. XV. Error eorum & in hoc manifestatur, qui non admitti in numerum Assessorum Camerae, nisi promotos in Academiis a R. Pontifice approbatis, scribunt. Exempla enim adsunt in contrarium, Dn. Hartlieb, & Dn. Pistorius (promoti DD. Marpurgi) fuerunt assessores Camerae. vide *Limnaum l. c. n. 32.*

§. XVI. Nonnulli Romanensium prioribus paulo videntur liberaiores. dum erigendæ Academiae jus in solidum quidem non tribuunt Pontifici; ejus tamen consensum ad minimum & confirmationem Principis arbitrio consociari debere, arbitrantur, ita Besoldus l. c. §. 5. facile obtinere posse putat, non debere Pontificem, invito Rege, vel quo alio Principe superiori, Academiam confirmare, si inferior status petat, id quod in Gallia An. Chr. M. D. L. disputatum fuerit, cum *Leharingius Cardinalis Durocortori - Rbemorum Academiam consti-*
uisse

tuisset, & pontificium Diploma eo fine impetrasset: quod si tamen non invito Principe hanc potestatem exerceat, eam utique concurrere debere existimat. Sed satis in antec. demonstratum esse reor, papæ potestatem ad civiles actus non pertinere, nec Academiarum jus inter *Spiritualia* esse referendum; licet in eo ad spiritualia aliquis habeatur respectus, nec summum imperii jus, cui sui plenitudinem contineat, concomitantem Papæ autoritatem aut expectare aut requirere. Hic respicimus tantummodo & disputamus non quid factum fuerit, d. de faciendi jure nobis sermo est.

§. XVII. Sed quid tandem de illis fiet Academiis, quæ sola Pontificis autoritate confirmatæ ac privilegiis instructæ sunt, & nunquid earum subsistet valor? si Principe Superiori invito factum sit, nullum est dubium, pro illegitimis eas esse habendas, quemadmodum Gallus hujusmodi conatui recte se opposuit, ut in antec. thesi adduximus: quod si tamen expressus Principis, aut tacitus accedat consensus non ob autoritatem Pontificis, sed intercedentem illum consensus eas subsistere arbitramur; id quod imperii totius confirmat observantia, quæ Academiæ in Germania erectæ & apertæ autoritate Pontificis, quasi ab illo imperatore erectæ & imperiales habentur. *Carpzov. Jurisprud. Consist. l. 2. Def. 396.*

Ex quibus videmus, undecunqve tandem Academiarum origo repetatur, Principis potestati nihil inde decedere, quod, si non immediate semper & expresse, mediate ad minimum ipsius concurrat arbitrium.

Hæc itaque dixisse sufficiant. DEO vero Trinuni immortales nuncupamus gratias, pro concessis viribus. Huic supremo & clementissimo Domino universalia literarum studia, omnesque iisdem bene faventes, nos demum nostraque studia & omnes actiones submissis & calidissimis votis commendamus.

Ung. VI 37

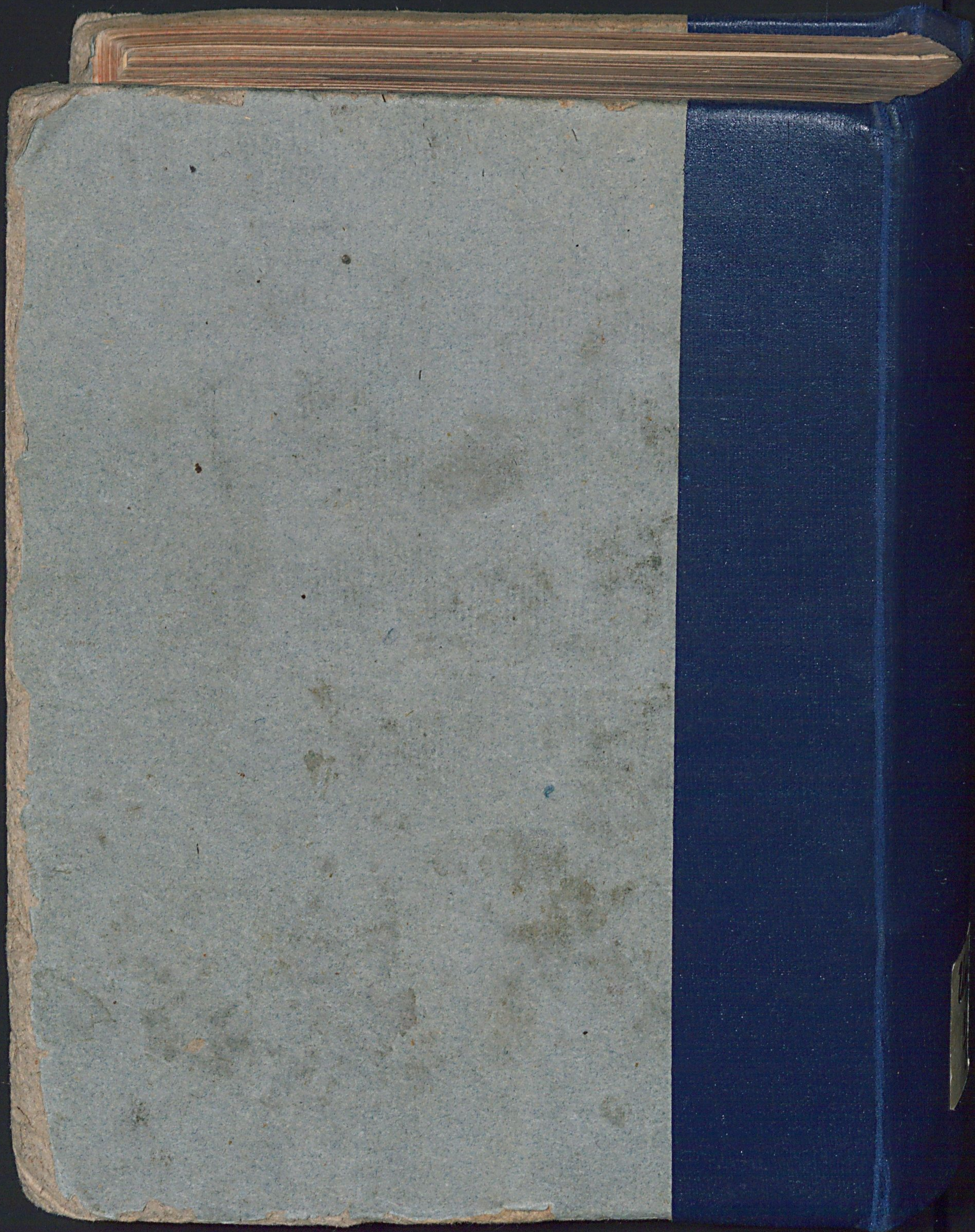
ULB Halle
003 913 872 3

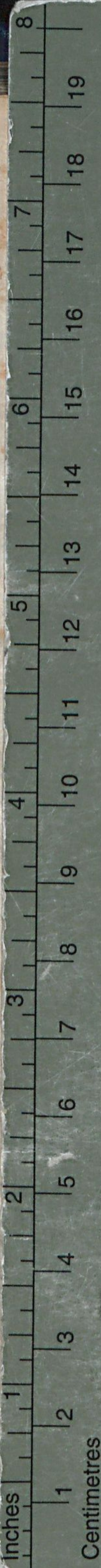

Sl.

V3 17

B.I.G.

Farbkarte #13

308

D POLITICA

MAJESTATIS ACADEMIAS,

ino Numine,

SIDE

D. MOLLERO,

Pomer.

mandam offert

ROTH, Leutsch.

garus,

oim Academia,

Anno M DC XCV.

consuetis.

BERGÆ,

HRÖDTERI, Acad, Typ.

hab. III. 3970

